

PAPER DETAILS

TITLE: Op Art Sanatinin Modaya Yansimalari ve Örnek Bir Uygulama

AUTHORS: Ali Osman ELMAS,Nurdan KUMAS SENOL

PAGES: 141-162

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/638696>

Op Art Sanatının Modaya Yansımaları ve Örnek Bir Uygulama

Ali Osman Elmas^{*}, Nurdan Kumaş Şenol^{**}

Öz

20. yüzyılın soyut sanat akımlarından olan Op Art 1960'lı yıllarda Avrupa'da ortaya çıkarak uluslararası sanat ortamında yaygınlaşmıştır. Sanatın temel özelliği, iki boyutlu bir yüzeyde üç boyut etkisi yaparak algıda yanılgılar yaratmasıdır. Op Art genellikle resimlerin etrafında hareket ederek keşfedilebilen ve harekete geçirebilen optik etkiler üzerine tasarlanmıştır. Cetvel, gönye ve pergel kullanımının çizim için büyük önem arz etmiş olması ise bu biçimleme sanatını bilimle buluşturmuştur. Op Art, geometri ve matematiği estetikle birleştiren ve soyut resim alanı içinden türeyen; video, grafik, heykel ve moda gibi sanatsal alanların bünyesinde kendini geliştirmeye devam etmiştir. Bu çalışmada Op Art sanatından etkilenen moda tasarımcılarının tasarımları incelenecek ve özgün tasarım örnekleri verilecektir.

Anahtar Kelimeler

Op Art Sanat • Moda • Moda Tasarımı

The Fashionable Reflections of Op Art and a Sample Application

Abstract

Op art, from the abstract art movements of the 20th century, has emerged in Europe in the 1960s and is widespread in the international art environment. The basic feature of art is that it creates illusions in the mind by making three dimensions on a two-dimensional surface. Op art is often designed on optical effects that can be explored and triggered by moving around the pictures. The use of the ruler, Miter and Pergel is of great importance for drawing, and it combines the art of this format with science. In other words, the Op art, which was born within the art of abstract painting combining graphics, digital and fashion art genres. In this study, the designs of fashion designers affected by Op Art Art will be examined and the original design examples are given ayers.

Keywords

Op Art Sanat • Fashion • Fashion Design

* **Sorumlu Yazar:** Ali Osman Elmas (Öğr. Gör.), Giresun Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, Tasarım Bölümü, Giresun, Türkiye. Eposta: aloselalose@gmail.com.

** Nurdan Kumaş Şenol (Öğr. Gör.), Giresun Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, Tasarım Bölümü, Giresun, Türkiye. Eposta: gazi-moda@hotmail.com

Atf: ELMAS, Ali Osman; KUMAŞ ŞENOL, Nurdan, "Op Art Sanatının Modaya Yansımaları ve Örnek Bir Uygulama", *Art-Sanat*, 11(Ocak 2019), s. 141-162. <https://doi.org/10.26650/artsanat.2019.11.0006>

Giriş

Op Art diğer bir deyişle optik sanat Amerika ve Avrupa’da 1960’lı yıllarda ortaya çıkan ve gözün optik kısmında yanılsamayı amaçlayan bir sanat akımıdır. Geometrik ve soyut nitelikte olan Op Art’ta optik yanılsama, resimde hareketlilik etkisi yaratır.

“Hareket yanılsaması, ışık ve optik mekân bu akımda yeni değerler olarak sunulmuştur. Renklerin, biçimlerin, çizgilerin görsel etkiler yaratmak amacıyla sistematik araştırılması, görsel etkinin her bireyin gözünde algılama mekanizması yoluyla aynı biçimde oluşması ve yapıtın kavraması için seyircinin belli bir kültürel birikime gereksinimi olmayışı optik sanatın temel görüşünü belirlemektedir.”¹

Times dergisinin 1964 yılında yayınlanan bir makalesinde Op Art terimi ilk kez yeni bir sanat üslubu olarak tanımlanmıştır. Bu makalede “Göz aldanmalarıyla uğraşan ve adeta bununla oynayan yeni bir optik sanat akımı doğuyor. Bir optometri uzmanının kâbusu olabilecek tüm bileşenleri kullanan görsel araştırmacıların yapıtları gerçekten cezbedici, göz alıcı ve göz yakıcı.” olarak bahsedilen terim daha sonra, yanılsama ve optik efektler kullanarak izleyici üzerinde psikofizyolojik etkiler yaratan tüm eserler için kullanılmaya başlanmıştır.² Op Sanat, “Doğru ve eğri çizgilerin, ya da geometrik şekillerin çoğun yanıltıcı bir etki uyandıracak şekilde (sözelimi bir hareket etkisi) kullanılmasıyla belirginleşen, nesnel olmayan (nonobjektive) bir sanat eğilimi”dir.³

“Amacı görsel ikilikten yararlanarak retinayı güçlü biçimde etkilemek ve optik yanılsama yoluyla titreşim, yanıp sönme ve hareket duygusu yaratmaktır. Bu nedenle op Sanat örneklerinde betimsel öğeler yok edilerek çizgi, kare, daire vb. temel geometrik biçimlerden oluşan düzenlemeler ve renk ilişkileri temel alınmıştır.”⁴

Optik sanatın titreşen optik güçleri üreten görsel öğeleri, resim düzleminin sınırlarından kurtulmak için sürekli mücadele ederek izleyiciyi huzursuz eder ve bu durum Cyrill Barrett tarafından izleyicinin algılaması olarak tanımlanır. Optik sanat izleyiciyi duygusal ve fiziksel anlamda hareketlendirir, sürekli titreşimleriyle onu şaşırtır.⁵

Op Art sanatçıları, sanatın tarihinde benzeri olmayan seyircileri istemleri dışında resme katılıma davet eden bir tutumu benimsemişlerdir. Ayrıca, izleyici çoğunlukla fiziksel olarak yapıtın tüm görsel etkilerini kavrayabilmek için, resmin önünde

1 Semra Germaner, **1960 Sonrası Sanat**, İstanbul 1997, s. 27.

2 Stephen Farthing, **Sanatın Tüm Öyküsü**, Hayalperest Yayınları, İstanbul 2017, s. 524.

3 Zeynep Rona, “Op Sanat”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, Hürriyet Ofset, İstanbul 1997.

4 Avner Ziss, **Estetik**, Çev. Yakup Şahan, De Yayınevi, İstanbul 1984.

5 Berrin Karaçalı, 1960 Sonrası Avrupa Kadın Giyiminde Op Art Etkileri, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Ana Sanat Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008, s. 30.

6 John A. Walker, “Ağ Tabakanın Bombardmanı: OP Sanat”, Çev. Mehmet Mahir, **Sanat Çevresi**, Sayı: 195, İstanbul 1995, s. 39.

hareket etme gereksinimi duymuşlardır.⁶ Teknik beceriden ve matematik kurallarından faydalanan bilimsel bir üsluba sahip olan akımın sanatçıları renkleri kullanırken, bir rengin diğer bir renk üzerindeki etkilerini belirlemiş ve renkleri amacına uygun bir şekilde kullanarak oluşturdukları optik biçimleri elde etmişlerdir. Empresyonist ressamalarda olduğu gibi onlar da Chevreul gibi fizikçilerin renk ile ilgili çalışmalarından; geometriden ve seyircide yapacağı etki yönünden psikoloji alanlarındaki ilerlemelerden faydalanmışlardır.⁷

Optik Sanat akımının önemli temsilcileri; Victor Vasarely, Bridget Riley, Yaacov Agam, Almir Mavignier, Carlos Cruz-Diez, Gerhard Von Graevenitz, Julian Stanczak, Gunter Fruhtrunk, Adolf Fleischmann ve Jésus Raphael Soto'dur.

Victor Vasarely ve Optik Sanat

1908'de Macaristan'da doğan Vasarely, 1930'dan sonra Paris'e yerleşir ve 1950'lerin başında optik etkili resimler üzerinde çalışmaya başlar. Kare, dikdörtgen, daire, üçgen gibi geometrik biçimleri resmin temel elemanları olarak betimleyen sanatçı, bu karelerin, dikdörtgenlerin ya da üçgenlerin, matematik düzen ve ışığın etkisiyle gözde uzay görüngüsü yarattığını savunur:

“Kesin çizgilerle sınırlanmış olan kareler, dikdörtgenler, üçgenler siyah-beyaz ya da renkli olarak, kesin bir şekilde sınırlanmayan fon önünde bütünleşerek, tek tek, hep birlikte ve guruplar halinde değer kazanırlar. Fonun sınırsız bütünlüğü, geometrik biçimlerin optik etkilerini kuvvetlendirir.”⁸

Bridget Riley ve Optik Sanat

1931 yılında Londra'da doğan sanatçının çocukluk ve gençlik yılları II. Dünya Savaşı'nın gölgesi altında geçer. 1960 yılında Hemsey Collage'de katıldığı seminer ile ilk optik resimlerini yapması ile birlikte 1966'ya kadar sürecektir siyah beyaz dönemi başlar. Eserlerinde optik yanılsama oluşturmak için ışık, hareket ve boşluğu kullanmıştır. “Riley'in siyah beyaz dönemi çalışmaları genellikle beyaz üzerine siyahla tek bir geometrik öğenin tekrarlanmasından oluşan bir desenden oluşur. Kompozisyonlarını oluşturma sürecinde Riley, kullandığı öğeleri çeşitli değişim prensiplerine göre hükmü altına alır. Bunun sonucunda desenin bazı bölümleri gerilimle çarpıtılır veya ritmik hareketlerle yeniden hayat bularak canlılık kazanır.”⁹

I. Moda ve Tasarımda “Op Art” Sanatı

“Giymek için sanat ya da giyilebilir sanat hareketi, çağdaş sanat hareketlerinin ge-

8 Berrin Karaçalı, **a.g.t.**, s. 32.

9 Sevim Eti, **Çağdaş Sanat**, Karaca Ofset, İstanbul 1971, s. 116.

10 J. A. Walker, **a.g.m.**, s. 41.

tirmiş olduğu özgürlük anlayışından ve yaşamın kendiliğindenliğiyle özdeşleşen bir dünyadan esinlenmiştir; diyebiliriz. Giyilebilir sanatta, endüstriyel bir üretim biçimi ve moda anlayışı olmaması onun “anti moda” olarak yorumlanmasına yol açmaktadır. Giyilebilir sanatın, bu durumda moda endüstrisine karşı bir “hareket” olarak geliştiği de ifade edilebilir. 20. yüzyılın çağdaş sanat akımlarından köklerini alan giyilebilir sanat hareketinin içerdiği, popüler olana karşı olma durumu onu kavramsal sanatın içinde bir hareket olarak konumlandırmamıza olanak sağlamaktadır.”¹⁰ Bu hareketi yansıtan eserler, kısa sürede moda endüstrisinin malzemesi haline dönüşmekle beraber yine de, tam olarak modanın malzemesi olmamıştır. Ancak, tasarım detaylarıyla moda giyim eğilimlerine yansıyan örnekleri ile gündelik giysileri (casualwear) etkilediği gözlemlenmektedir.”¹¹

Moda tasarımcıları akımın görsel araçlarını benimsemiş, giysi modelleri, moda reklam panoları, albüm kapakları ve iç mekânlar Op Art imgeleriyle donatılmaya başlanmıştır. 1965 yılında New York’taki Museum of Modern Art’ta, “duyarlı göz” adlı büyük bir sergi açıldığında Manhattan’daki butikler, sergideki resimlere öykünen giysi tasarımlarını vitrine çıkarmışlardır. Popüler kültürde asimile olmak, Op Art’ın itibarını yitirmesine neden olmuş ve yüksek sanattan çok, kitlelere hitap eden geçici bir fenomen olarak görülmeye başlanmıştır.

20. yüzyılın başından itibaren insanlar giyimde radikal değişiklikler yapma eğiliminde olmuştur. 1960’ların ortalarında, müzik, film, moda ve sosyal değişimin bir araya gelmesiyle, modanın görünümü de bu hızlı değişimden nasibini almıştır. Tarihte ilk defa gençlere ebeveynlerinden başka tarzda seçenekler sunulmuştur. Altmışlarda, gençlerin giymek istedikleri giysiler tasarlanmaya başlanmış ve böylece ebeveynlerinin neslini tamamen dışlayan kıyafetler ortaya çıkmıştır. Bu değişen modanın görünümü de keskin ve cesur hatlarıyla dikkat çekmiştir.

Op Art ve hareketin ön safında yer alan sanatçılar tanınmaya başladıkça, altmışların gençlik kültürü patlaması da ivme kazanmıştır. 1930’ların poster tasarımcısı Victor Vasarely Op Art ile daha geniş kamuoyuna ulaşmıştır. Vasarely’yi Bridget Riley izlemiştir. İngiliz ressam Bridget Riley’nin tamamen optik olan ilk eseri *Movement in Squares*, 1961’de ortaya çıkmış ve Amerikalı elbise üreticisi Larry Aldrich bu özgün işin ticari potansiyelini çabuk fark etmiştir. Hem Riley’den hem de Amerikalı soyut ressam Richard Anuszkiewicz’den eserler ve bu yeni edinimlerinden ilhamla bir dizi kumaş satın almıştır.¹² Aldığı kumaşlardan bir dizi tasarımlar yapan Aldrich için 1960’ların kısa, kullanışlı ve modern mini elbiseleri Op Art etkili kumaş tasarımları için mükemmel bir tual görevi görmüştür (G. 1).

G. 1. 1967, Aldrich Tasarım Elbise

<http://coutureallure.blogspot.com.tr/2012/03/weekend-eye-candy-larry-aldrich-1967>

1965'te New York'taki Responsive Eye adlı sergide Bridget Riley ve Victor Vasarely'nin Op Art temalı eserleri oldukça dikkat çekmiştir. Bu dikkat çekiş ile aniden Op Art desenleri, giyimden reklâma, kırtasiyeden kumaşlara kadar her nesnenin üzerinde belirmeye başlamış ve 60'ların ikonik haline gelen Op Art sanatlı kâğıt elbisesiyle dönemine damga vurmuştur (G. 2).

G. 2. 1966, Kâğıt Elbise

www.op-art.co.uk/op-art-fashion/

Moda tasarımcısı Betsey Johnson da bu akımdan esinlenmiş ve 1966'da tasarladığı üç elbisenin geometrik desenlerinde, resimdeki göz yanıltıcı optik illüzyonları tanımlamak için kullanılan Op Art'a gönderme yapmıştır (G. 3). Op Art'ın tek renkli geometrik izleri, William Klein'ın 1966 filmi *Quietes-vous Polly Maggoo*'da mod görünümünün cesur biçimlerini mükemmel bir şekilde tamamlanmıştır (G. 4).

G. 3. 1996, Betsey Johnson, *Modanın Tüm Öyküsü*, 2014, s. 362.

G. 4. 1966, *Quietes-vous Polly Maggoo*

<https://www.ladepeche.fr/article/2016/04/20/2329215-monde-mode-retrouve-festival-hyeres-accueille-william-klein.html>

Genreich'in dikkat çekici tasarımı daha az tartışmaya yol açan cezbedici kolay giyiminin gölgesinde kalmış; yapısız dokuma jarse kalın renklerle ve Op Art modeliyle çağın modellerinden oldukça farklı bir üslupta sunulmuştur.¹³ (G. 5).

G. 5. 1967, Jarse Salon Giysisi
Modanın Tarihi-1900'den Bugüne, 2013, s.243.

Farklı bir sanat akımından etkilenecek doğan bu sanat akımının Op Art baskıları ve mod görünümü altmışların sonlarına doğru moda sahnesinden çekilmeye başlamıştır. Kendini hızlıca tüketen modada yayılım daha popüler renklere ve doğadan alınan organik biçimlere doğru kaymıştır. 2000'li yıllara kadar pek ortalıkta görünmeyen Op Art tasarımları günümüz tasarımcılarının tasarımlarında tekrar gün yüzüne çıkmıştır. Riccardo Tisci Givenchy, 1973 yılında Geoff Mc Cormack tarafından çekilmiş olan David Bowie'nin Op Art, monokrom ceketinden ilham alarak 2010 yılı ilkbahar yaz koleksiyonu tasarlamış ve Op Art ilham verici baskıları tekrar bizlere hatırlatmıştır (G. 6).

¹³ Cally Blackman, **Modanın Tarihi-1900'den Günümüze**. Çev. Kaan Onur Kaftanoğlu, Karesus Yayınları, İstanbul 2013, s. 243.

G. 6. 2010, Givenchyopart Ceket
<https://irinairimia.wordpress.com/2009/10/05/377/>

Ünlü moda tasarımcısı Valantino da tasarımlarında Op Art'a kayıtsız kalamamış 2015/2016 Sonbahar Kış koleksiyonlarında bu trendi kullanmıştır. Valantino'nun yakaladığı bu sanatsal dışa vurum ile Op Art'ın sanatın içinde her zaman var olacağını yeniden bizlere anımsatmıştır (G. 6).

G.6. 2015, Valentino, Op Art Elbise
<http://andpr.com/geometric-monochrome/>

Amerikan moda tasarımcısı Marc Jacobs da Op Art'tan ilham alarak tasarladığı koleksiyonunda keskin siyah beyaz çizgiler ve güçlü tekrarlanan geometrik desenler içerdiği bir moda koleksiyonunu 2013 yılında bizlere sunmuştur (G. 6, G. 7).

G. 6. (Solda), G. 7. (Sağda) 2013, Marc Jacobs, Elbise
<http://www.op-art.co.uk/2012/09/marc-jacobs-op-art-collection/>

2014 Sonbahar Kış kreasyonunda Op Art ağırlıklı tasarımları ile dikkat çeken modacılar Derek Lam, Emanuel Ungaro, Edun, Rodarte ve Balmain, bu etkileyici formların etkisi ile izleyiciyi uzun süre etkisi altına almıştır (G. 8).

G. 8. 2014, Op Art Elbise Örnekleri

<https://www.coolchicstylefashion.com/2014/01/fashion-inspiration-tendenze-per-la.html>

II. Yöntem

Op Art sanat akımının moda trendleri doğrultusunda güncel giysilerde karışık teknik uygulanarak yorumlanmasını kapsayan bu çalışma, bir değerlendirme araştırmadır. *“Değerlendirme araştırmaları, temel araştırma bulgularının uygulamaya konulduğu hallerde ne tür sonuca varıldığını ortaya koymayı amaçlaması yönüyle “uygulamalı araştırma” niteliklerini de içermiş olur.”*¹⁴“Uygulamalı araştırma, mevcut bilgilerden yararlanarak belli sorunları çözme amacındadır. Sorun hakkındaki bilgileri geliştirerek sağlanan yararın artırılması hedefler ve elde edilen bilgiler için çoğunlukla patent hakkı alınır.”¹⁵

Op Art modasında kullanılan giysilerin tasarım özellikleri incelenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda deneysel tasarım örnekleri ile yeniden yorumlanmıştır. Karışık teknik uygulanarak oluşturulan tasarımlar için 38 tane eskiz çizim içinden temayı en iyi yansıtan 12 tasarım seçilerek koleksiyon oluşturulmuş ve giysilerin tasarım değerleri araştırmada yeniden yorumlanmıştır.

III. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde esin kaynağı olarak belirlenen Op Art sanatını koleksiyonlarında

¹⁴ Ali Arseven, *Alan Araştırma Yöntemleri: İlkeler, Teknikler, Örnekler*, Gül Yayınevi, Ankara 1994, s. 28.

¹⁵ Oğuz Çetin, “Bilimler Araştırma Yöntemleri”, <https://oguzcetin.gen.tr/bilimsel-arastirma-yontemleri.html>

kullanan moda tasarımcılarının çalışmaları incelenerek, tasarım ilke ve yöntemleri doğrultusunda eskizleri hazırlanmıştır. Önceden hazırlanan bu eskiz çizimler içleri oyularak şablon tekniğine uygun hale getirilmiştir. Farklı varyasyonlar kullanılan çalışmalarda birçok Op Art zemini oluşturulmuştur. Dijital ortamda hazırlanan görseller ve koleksiyonu oluşturan giysiler tasarım ilkeleri açısından yorumlanmıştır. Yapılan bu deneysel tasarımların Op Art sanat akımına esin kaynağı olarak yaratıcılığa katkı sağlayacağı ön görülmüştür.

T. 1

Op Art sanatı 60'lerden günümüze dek birçok alanda desen veya zemin olarak kullanılmıştır. **T. 1** Genreich'in dikkat çekici bir üslupla bizlere sunduğu modelinden ilham alınarak oluşturulmuştur. Şablon olarak kullanılan hazır görsel, Op Art desenli koltuk kumaşı zemini kullanılarak figürde bütünlüğü sağlanmıştır.

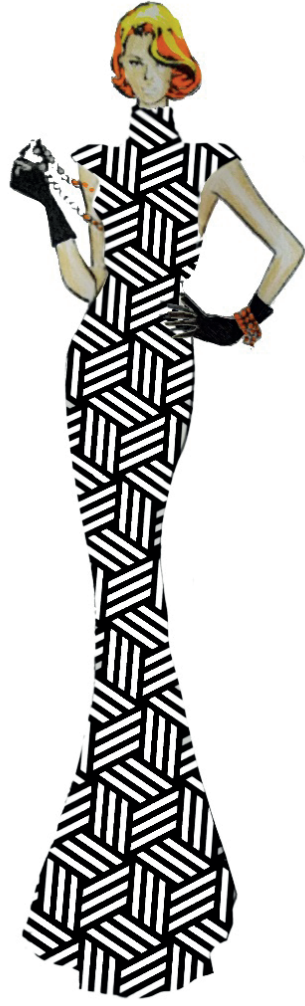
T. 2

T. 2'de Op Art'ın temel prensiplerinden olan espas (resimde derinlik) görsele biçim derinliği sağlamıştır. Zeminde hazır nesne üzerine kullanılan şablon baskı tekniği ile alan derinliği oluşturulmuştur. Rengin siyah kullanılması yüksek karşıtlık sağlayıp boşluk hissi yaratmış ve böylelikle algıda yanılsama meydana getirmiştir.

T. 3

Sert kontur çizgileriyle monokrom görüntü elde edilen T. 3'te seri ve devamlı bir ritim oluşturulmuştur. Bu kamuflaj görüntüsünün altına yerleştirilen dalgalı görsel, şablondaki desen üzerinde yanılsayıcı bir etki yaratmıştır. Konturlarla oluşturulan ritim, desene boyut kazandırmıştır.

T. 4

Cezanne ile başlayan Kübizm akımı yıllar içerisinde birçok akıma ve sanatçıya ilham olmuştur. Bu ilham birçok farklı kulvarda kendini g stermişt , endüstriyel eşt ylardan tekstil alanına kadar genişt  bir yelpazeye yayılmıştır. **T. 4**'te kübik formların en bilindik çizgileri birim tekrarı halinde ortaya konmuştur. Birbirini takip eden sıralı çizgiler zıt yönlerde yerleşt rilerek hipnoz etkisi yaratılmıştır.

T. 5

T. 6

T. 5 ve T. 6’da çizimi ve kalıbı hazırlanan model için oluşturulan zeminde, vektörel hatlar ve koyu açık dengesi kullanılarak ışıklı kontrast elde edilmeye çalışılmıştır. Düz beyaz zemin üzerinde dalgalı ve yer yer degrade geçişler olan bu yüzey çizgisel blokların kesişimlerinde üçboyutlu planlar oluşturmuştur. Oluşturulan bu form, büyük parçalı tekdüze kumaşlara nispeten daha etkileyici görünmüştür.

T. 7

T. 8

Modernizm ile birlikte birçok sanat akımı iç içe vücut bulmuş, birbirinden etkilenecek biçimsel olarak ayrılan fakat temelde aynı amaca hizmet eden disiplinleri oluşturmuşlardır. **T.7** ve **T. 8**'de statik parçaların bir birim tekrarı halinde bir araya getirilmesiyle oluşturulan kromatik ve 3d zemin, görsele hem hareket hem derinlik kazandırmıştır.

T. 9

Geleneksel Anadolu motiflerinden kazayağı deseninin Op Art'a uyarlanmasıyla elde edilen bu görsel T. 9'da kullanılmıştır. Tasarımın oluşturulmasında geometrik formun Op Art'a uygunluğu ve mitolojik içeriği etkili olmuştur. Zeminde kullanılan siyah yüzey stilize edilen figürün altında bir espas derinliği oluşturmuştur. Biçim bütünlüğü ve birim tekrarı ise uyum ve hareketin varlığını ortaya koymuştur.

T. 10

T. 10'da iki farklı Op Art deseni kullanılmıştır. Beden kısmındaki birim tekrarlı görsel, etek kısmında ise kazayağı motifinin birleşiminden zemin oluşturulmuştur. Desen geçişlerinde kırılma olmadan uygulanan tasarım yarattığı uyum ile dikkat çekmiştir.

T. 11

50’li yılların puantiyeli motiflerinin modadaki pozitif yansıması 60’lı yıllarda ortaya çıkan Op Art sanatında da yer bulmuştur. Op Art’ta sıkça kullanılan oval ve daire formu **T. 11**’de kullanılmıştır. Dönemin moda trendlerinden olan transparan elbise modellerinden etkilenilmiş ve tasarımın biçimsel bütünlüğü bozulmadan zemin derinliği yaratılmıştır.

T. 12

Piet Mondrian'ın eserlerinden etkilenecek oluşturulan **T. 12**'de geometrik formlar, gözde yanılsamalar yaratarak parçalanmış bir zemin efekti oluşturulmuştur. Bu köşeli formların renksel ve biçimsel farklılıkları algı yanılsamasını daha da kuvvetlendirmiştir. Yüksek karşıtlıkta oluşturulan açık koyu değerlerine nazaran bu tasarımda griler ve flu tonlar illüzyon etkisi yaratmıştır.

IV. Sonuç

Modern sanat akımı olan Op Art, soyut sanatlardan biridir. “*Deneyler sonucu ortaya çıkmış olan bu akımda; çok küçük, birbirinin aynı geometrik nesneler, renkli ya da siyah beyaz olarak, yatay, düşey, dama tahtası, yıldız ya da iç-içe geçmiş çerçeveler halinde bir araya getirilerek sanki dengesizmiş, yanlış yerleştirilmiş ya da aralarında boşluklar varmış gibi yanılsama sağlayacak görsel etkiler oluşturmuştur.*”¹⁶ Bu da savaş sonrasında duygusal resim anlayışına tepki gösteren bir akımın parçası olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bu tepkilerden diğer sanat dalları gibi moda da bir hayli etkilenmiş ve 1960’lı yılların ikinci yarısında Op Art, modacıların tasarımlarında sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Moda tasarımcıları optik sanatın kumaş yüzeyindeki yanılsamalarını kullanarak renk, ışık, desen ve perspektif oyunları ile harmanladıkları koleksiyonlarını bizlere sunmuşlardır. Bu harmanlanmış yapı ile de Op Art stili karakteristlik özellikleriyle değerlendirilmiştir. Bu çalışmada da Op Art’ın gelişimi, Bridget Riley, Betsey Johnson, Rudi Genreich, Givenchy, Valantino ve Marc Jacobs gibi dünya moda sektörünün en önemli isimlerinden olan markaların tasarımlarından örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Ulaşılan yazınsal ve görsel kaynaklar sonucunda yapılan uygulama çalışmasında ise modanın esin kaynaklarından olan Op Art sanatında etkilenmenin çoğunlukla görsellik üzerine odaklandığı dikkate alınmış ve tasarımcının yaratıcılığını geliştirmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Çalışmada da örneklendiği gibi, tasarımcının bakış açısını genişleten tasarımların değeri ve özgünlüğü arttıracak sonucuna varılmıştır.

Kaynakça/References

- ARSEVEN, Ali, **Alan Araştırma Yöntemi: İlkeler, Teknikler, Örnekler**, Gül Yayınevi, Ankara 1994.
- BLACKMAN, Cally, **Modanın Tarihi- 1900’den Günümüze**. Çev. Kaan Onur Kaftanoğlu, Kerasus Yayınları, İstanbul 2013.
- ETİ, Sevim, **Çağdaş Sanat**, Karaca Ofset, İstanbul 1971.
- FARTHING, Stephen, **Sanatın Tüm Öyküsü**, Çev. Gizem Aldoğan, Firdevs Candil Çulcu, Hayalperest Yayınları, İstanbul 2017.
- FOGG, Marnie, **Modanın Tüm Öyküsü**, Çev. Emre Gözgülü, Hayalperest Yayınları, İstanbul 2014.
- GERMANER, Semra, **1960 Sonrası Sanat**, İstanbul 1997.
- KARAÇALI, Berrin, 1960 Sonrası Avrupa Kadın Giyiminde Op Art Etkileri, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Ana Sanat Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.
- KODA, Harold, **Extreme Beauty: The Body Transformed**, Metropolitan Museum of Art Series, 2004.
- PISCHEL, Gina, **Sanat Tarihi Ansiklopedisi**, 4 Cilt, Çev. Hasan Kuruyazıcı, Üstün Alsaç, Görsel Yayınlar, İstanbul 1978.

- RONA, Zeynep. “Op Sanat”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, Hürriyet Ofset, İstanbul 1997.
- WALKER, John A., “Ağ Tabakanın Bombardımanı: OP Sanat”, Çev. M. Mahir, **Sanat Çevresi**, Sayı: 195, İstanbul 1995, s. 38-41.
- YETMEN, Gözde, “Giyilebilir Sanat, Wearable Art”, **ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar**, Ocak 2012, 5 (1), s. 76-93.
- ZISS, Awner, **Estetik**, Çev. Yakup Şahan, De Yayınevi, İstanbul 1984.
- <https://oguzcetin.gen.tr/bilimsel-arastirma-yontemleri.html>
- <http://coutureallure.blogspot.com.tr/2012/03/weekend-eye-candy-larry-aldrich-1967>, Erişim Tarihi: 12. 04. 2018.
- https://www.liveauctioneers.com/item/59274187_rare-op-art-paper-caper-dress-scott-paper-co-1966, Erişim Tarihi: 12. 04. 2018.
- <https://www.ladepeche.fr/article/2016/04/20/2329215-monde-mode-retrouve-festival-hyeres-accueille-william-klein.html>, Erişim Tarihi: 14. 04. 2018.
- <https://irinairimia.wordpress.com/2009/10/05/377/> Erişim Tarihi: 21. 04. 2018.
- <http://www.op-art.co.uk/op-art-fashion/> Erişim Tarihi: 25. 04. 2018.
- <https://www.coolchicstylefashion.com/2014/01/fashion-inspiration-tendenze-per-la.html> Erişim Tarihi: 25. 04. 2018.